

**ЕКОЛОГІЧНЕ СПРЯМУВАННЯ У ПІДТРИМАННІ РОДЮЧОСТІ ОСУШУВАЛЬНИХ
ТОРФОВИХ ГРУНТІВ**

В основі сучасних наукових розробок з використання осушуваних торфових ґрунтів розглядаються питання їхнього раціонального та ефективного використання, а основною екологічною метою з цього приводу є збереження органічної речовини торфу

На сучасному етапі одним із основних завдань раціонального використання осушуваних торфових ґрунтів є відновлення їх родючості та компенсація втраченої органічної речовини. Головним джерелом поповнення органічної речовини ґрунту є кореневі та післяжнивні рештки вирощуваних сільськогосподарських культур. Аналізуючи різні їхні види, слід відмітити, що найбільшу кількість залишають багаторічні трави – 50-60 ц/га, потім зернові культури – 25-30 ц/га. Результати досліджень свідчать, що в сівозміні без багаторічних трав з високою перевагою просапних культур (особливо кормових буряків) в ґрунті залишається майже в 20 разів менше кореневої маси, ніж в травопільній сівозміні (3-4 ц/га).

Збільшення кількості корневих решток може бути досягнуто за рахунок підвищення урожайності сільськогосподарських культур. Для зернових культур доказаний тісний кореляційний зв'язок коренів у торфовому ґрунті з величиною урожаю зерна і соломи. В кукурудзи на силос і багаторічних трав вміст коренів при більшій врожайності вищий, хоча достовірної кореляції між цими показниками не відмічено. По мірі збільшення тривалості використання багаторічних трав зростає і кількість корневих і післяжнивних решток в ґрунті. Якщо на другий рік користування травами залишається 50,6 ц/га залишків, то протягом третього року – 74,4 ц/га. Темпи цього приросту зменшуються у випадку випадання трав і розкладу відмерлих коренів. При сильному випаданні багаторічних трав (включаючи травосумішки з бобовими травами) процес розкладу органічної речовини підземних решток переважає над її синтезом, тому кількість не розкладених залишків в ґрунті поступово зменшується.

Таблиця 1

Динаміка приросту кореневої маси багаторічних трав в залежності від тривалості їхнього використання в шарі 0-30 см, ц/га

Роки використання	Після першого укосу	Після другого укосу
Другий рік	45,1	50,6
Третій рік	64,3	74,4
Четвертий рік	40,5	46
Восьмий рік	28,6	35,9

Поряд з масою корневих і післяжнивних решток важливе значення має також і вміст в них поживних елементів. Найвища їх кількість відмічена в багаторічних травах: азоту – 76,6 кг/га, фосфору – 21,8 кг/га, калію – 92,9 кг/га.

Отже, найбільш надійне збереження родючості торфових ґрунтів забезпечують багаторічні трави. Вони залишають велику кількість корневих і післяжнивних решток, повністю виключають процеси дефляції, стимулюють інтенсивність мінералізації органічної речовини і винос її ґрунтовими водами. Тому для підтримання високої продуктивності в структуру посівних площ необхідно 50-60% включати багаторічні трави, або осушувани торфові ґрунти повністю задіяти під лукопасовищне використання.